

γόνου. Δέν εἶναι ἴδια ἀπαράλλαχτη σάν τῆ λεφκίνη, μά εἶναι ὁμῶς πρῶτο της ξαδέφης. Ἔχουν κι' ἄλλον πρωτοξάδεφο καί τὰ διό τους, μέ συστατικά κι' ἐκεῖνον ἀπό ἄζωτο, κάρβουνο, ὑδρογόνο, ὄξυγόνο, καί μέ πολύ ποσό νερό, δηλαδή τὸ ποντίκι. Ἄλλος ξάδεφος εἶναι μεγάλο μέρος κάθε κόκκινου αἱματικού μέρους. Κι' ἔτσι σπαρμένα σέ πολλά μέρη τοῦ κορμιοῦ βρίσκονται κι' ἄλλα πρωτοξάδεφα τῆς λεφκίνης μέ συστατικά ἀπό ἄζωτο, κάρβουνο, ὑδρογόνο, ὄξυγόνο, ὅλα κάψιμα, καί πού ὅλα, σάν καίγονται, βγαίνουν καρβονικό ξυνο, νερό, ἀμμωνία. Ὅλα ἀπὸ τὰ πρωτοξάδεφα πᾶνε μέ τὸ ἴδιο ὄνομα, καί λέγονται Πρωτοπλάσματα.

25. Ἔτσι λοιπόν τὸ αἷμα εἶναι πηχτότερο παρὰ νερό μέ τὸ νὰ ὑπάρχουν πρωτοπλάσματα μέσα στά μέρη, στήν κλωστίνη, καί στὸν ὄρρο. Ἔχει ὁμῶς τὸ αἷμα κι' ἄλλα συστατικά ἀκόμα· μά δὲ θὰ σὰς σκοτίσω τώρα ἀραδιάζοντάς τα, πού μοναχά ἀπὸ μιὰ πρέζα τους πές βρίσκεται μέσα σ' ἕνα γαλλόνι αἷμα, σάν τίς πρεζίτσες πού ἡ μαγέρισσα βάζει μέσα στά μεζεδάκια, ἂν καί σάν προχωρήστε θὰ δεῖτε πῶς ὅλες ἀπτες οἱ πρεζούλες, καθὼς πολλὰ ἄλλα πρᾶματάκια τοῦ κόσμου, ἔχουνε μεγάλη σημασία.

Τοῦτο ὁμῶς πρέπει νὰν τὸ μάθετε. Ἄν κάψεις ἕνα κομάτι ξερὸ αἷμα, μπορεῖς νὰ κάψεις ὅλα τὰ πρωτοπλάσματα (καί μερικὲς ἀπὸ τίς μικροῦτσικες οὐσίες πού σὰς ἀνάφερα τωραδά), μά δὲ θὰ μπορέστε ν' ἀποκάψτε ὅλο τὸ αἷμα. Ἀρσέ το ὅσο θὲς στή φωτιά, πάντα θὰ μείνει ἕνα του συστατικό, δηλαδή κάμποση Στάχη. Κι' ἂν ξετάσεις τὴ στάχη, θὰ βρεῖς πῶς κλεῖ ἕνα σωρὸ οὐσίες, κι' οἱ πὺ σημαντικὲς τους πῶς εἶναι θιάφι, φύσφορος, χλωρίνη, κάλι, σόδα, ἀσβέστης, οἰδέρο.

Τὸ αἷμα λοιπόν εἶναι βελούπλουτη οὐσία μέ τὰ τόσα του συστατικά. Καί δέν εἶναι ν' ἀπορήσεις. Ὅτα συλλογιστεῖς πῶς εἶναι ἡ μεγάλη ἀγορά τοῦ κορμιοῦ, ὅπου τὸ κάθε ὄργανο ἀγοράζει καί πουλάει ὅ,τι τοῦ χρειάζεται—ὅ,τι χρειάζονται τὰ ποντίκια, τὸ μάλ, τὸ πετσά, τὰ πλεμόνια, τὸ σικῶτι, τὰ νεφρά. Ὅ,τι θέλει τὸ ποντίκι, καθὼς εἶδαμε, τὸ ἀγοράζει ἀπὸ τὸ αἷμα· ὅ,τι δέν τοῦ χρησιμεῖει πιά, τὸ ξαναπουλά στο αἷμα· καί τὸ ἴδιο καί κάθε ἄλλο ὄργανό μας καί μέρος. Ὅσο ὑπάρχει ζωὴ, ἀρτή ἡ δόσοληψία δὲ σταματᾷ στιγμή, καί νὰ γιατί τὸ αἷμα εἶναι σ' αἰώνια κίνηση, ὁρμώντας ἀκούραστα ἀπὸ μέρος σέ μέρος, πηγαίνοντας ἐδῶ ὅ,τι χρειάζεται, καί παίρνοντας ἀπὸ κει κάθε περιττό. Ὅταν τὸ αἷμα σταματήσει τὸ δρόμο του, τότες ἡ ἀγορά σφαλνᾷ, ἡ δόσοληψία πάθει, κι' ὅλα τὰ ὄργανα πεθαίνουν ἀπὸ ἀθροιστὴν χρεαστῶν καί πλησμονῆ ἀχρηστῶν τους πρᾶμάτων.

Καί τώρα ἀς μάθουμε πῶς βρίσκεται ἔτσι τὸ αἷμα σέ παντοτινὴ κίνηση.

(Ἀκολουθεῖ)

ΑΛΕΞΑΝΤΡΑ ΠΑΠΑΜΟΣΚΟΥ

Σ' ΕΝΑ ΛΟΥΛΟΥΔΙ

Γιατί νὰ χύνης τῆ γλυκιά σου εὐωδιὰ
στὸ πράσινο καί ἔρημο λειβάδι;
γιατί μοναχὸ σέ ἀπόμακρη γωνιά
νὰ κρύβης τὴν ἀπόκοσμὴ σου χάρη;

*

Μήπως θαρρεῖς πῶς θὲ ν' ἀνθεῖς αἰώνια
πῶς θάχης πάντα τόση ὁμορφιά,
πῶς τὸ ἄγνό σου καί οὐκάνιο μύρο
θάχῃ γιὰ πάντα χάρη μουσικιά;

*

Θάρρη καιρὸς πού, ὠμέ, θὰ χάσης
τὰ κάλλη σου κῦτὰ τὰ δροσερὰ
καί θὰ νὰ κλαῖς πικρὰ σὰ θὰ θυμᾷσαι
τὴν ὁμορφιά πού εἶχες μιὰ φορὰ.

*Αλεξάντρεια.

ΓΙΑΝΝΗΣ Γ. ΚΑΣΙΜΑΤΗΣ

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΜΟΛΙΒΟΥ

(Μιτυλήνης)

Θ'.

Μιὰ φορὰ εἶταν ἕνας πρᾶματευτῆς πολὺ ἄρχοντας, κ' εἶχε τρεῖς κόρες. Μιὰ μέρα πού ἤθελε νὰ πάγῃ νὰ ψουβίσῃ πρᾶματίες γιὰ τὸ μαγαζὶ του ἀπ' ἕνα μέρος μακρινὸ, φώναζε τίς κόρες του καί τίς εἶπε: Ἀκούστε, παιδιὰ μου, ἐγὼ θὰ φύγω στὸ ταξίδι, κ' ἐσεῖς νὰ προσέχετε ὅσο νάρθω· νὰ σφαλνᾷτε τίς πόρτες, καί τὰ παναθύρια νωρὴ νωρὴ νὰ τὰ πετρώνετε, καί σάν ἔρχεται κανένας καί χτυπᾷ νὰ μὴν ἀνοίγετε. Σάν ἐφύγεν ὁ πατέρας καί πέρασαν κάμποσες μέρες, ἕνα βράδυ χτυπᾷ ἡ πόρτα των τὴν ὥρα πού ἤθελαν νὰ πλαγιάσουν. Ἀνοίγουν τὸ παναθύρι, βλέπουν ἀπ' ἔξω μιὰ καλογριά. Αὐτὴ ὅταν εἶδε πῶς βγήκαν κ' ἐβλεπαν ἀποπάνω, φώναξε: Ἀνοίξτε, παιδιὰ μου, καί χάνουμαι ἀπὸ τὸ δοντόπονο. Ἡ μικρὴ δὲν ἄφινε ν' ἀνοίξουν, ἀμ' οἱ ἄλλες οἱ δυὸ δὲν τὴν ἔκουσαν. Κατεβαίνουνε λοιπόν, ἀνοίγουν, μπαίνει μέσα ἡ καλογριά, καί βαστώντας τὸ στόμα της μέ τὸ μαντίλι ἔκανε πῶς πεθαίνει ἀπὸ τὸς πόνο. Βάλετέ με, παιδιὰ μου, σ' ἕνα μέρος νὰ πῆσω, νὰ δῶ, ἴσως ζεσταθῶ καί μέ παρατήρη ὁ πόνος. Λέγει, λοιπόν ἡ μικρὴ. Νὰ τὴ βάλουμε σ' ἐκεῖνο τόνταδάκι πού ἔχει ἕνα κρυφὸ μέρος, καί μπορούμε νὰ δοῦμε τί θὰ κρῆνῃ μέσα. Τὴ βάζουν ἐκεῖ πέρα, σφαλνοῦν τὴν πόρτα, καί φεύγουν. Ἡ μικρὴ ὁμῶς ἔμεινε, καί πῆγε ἀπ' τὴ κρυφὴ ἐκεῖνη τὴν ἀραμαδα κ' ἐβλεπε.

Ἀρχίζει δὲ ἡ καλογριά καί ξεντύνεται· βγάζει τὰ ράσα της, βγάζει τὰ μαγουλιὰ της, καί βγαίνει ἀπὸ μέσα ἕνας καλόγερος κι' ὄχι καλογριά. Εἶταν ἄντρας, κ' εἶχε κ' ἕνα σημάδι στὸ λαιμό. Εἶταν ὁ πρωτοκλεφταρᾶς τῆς χώρας κ' εἶχε συντρόφους ἄλλους τριανταεννιά. Τότες φώναζε αὐτὴ καί τίς ἄλλες τίς ἀδερφάδες της, καί τίς εἶπε: Γιὰ δῆτε ἐδῶ μέσα, νὰ πιστέψτε καί νὰ βάλετε γνώση, ἄλλη φορὰ νὰ μὴν ἀνοίγετε τὴν πόρτα τέτοια ὥρα. Τί θὰ κάνουμε τώρα μαθε, σάν ἐβγῃ αὐτὸς καί πάγῃ καί φέρῃ καί τοὺς συντρόφους του καί πάρουν ὅ,τι ἔχουμε, καί πίσω πίσω πάρουν κ' ἐμᾶς καί μᾶς πουλήσουνε σκλάβες! Συλογίζονται τί νὰ κάνουν. Πηγαίνουν καί κρύβονται σ' ἕνα μέρος, κάνουν πῶς πῆγαν νὰ κοιμηθοῦν, καί βλέπουν κρυφὰ πού ἀνοίγει αὐτὸς τὴν πόρτα, καί βγαίνει ὄξω νὰ πάῃ νὰ φέρῃ τὴν κομπανία του. Ἐβαλε καί σημάδι: ὄξω ἀπὸ τὴν πόρτα τὸ ραβδί του, γιὰ νὰ μὴ χάσῃ τὸ σπῆτι. Τότες σηκώνεται ἡ πιὸ μικρὴ καί λέγει στίς ἄλλες: Ἄιντε, ἀδερφέ μου, ν' ἀνοίξουμε ὅλα τὰ παναθύρια καί τίς πόρτες, ν' ἀψουμε τίς λουσέρνες ὅλες καί τὰ καντήλια, καί ν' ἀρχίσουμε νὰ παίζουμε κάθεμιὰ μας ὅ,τι ξέρει, καί νὰ τραγουδοῦμε· νὰ πάρουμε καί τὴ σημάδι πού ἔβαλε αὐτὸς, πού σάν ἔρτη νὰ μὴ γνωρίσῃ τὸ σπῆτι. Νὰ μαζέψουμε κι' ὅσα παπούτσια ἔχουμε, νὰ τὰ βάλουμε κάτω κάτω στὴ σκάλα, γιὰ νὰ θαρῆ πῶς ἔχει ἀσκέρι πολὺ ἀπάνω νὰ μὴν ἀποκοτήσῃ ν' ἀνεβῆ, ἂ θελήσῃ νὰ μπῆ καί μέσα. Τάκαμαν λοιπόν ἔτσι κατὰπως εἶπε ἡ μικρὴ, ἔρχεται αὐτὸς μέ τοὺς συντρόφους του, ἀκούει ἀπάνω τέφρα, νταρπούκες, τραγοῦδια, γυρίζει καί λέγει τῶν ἄλλονων. Βρε παιδιὰ, λάθος θαρρῶ πῶς σὰς ἔφερα, δέν εἶν' αὐτὸ τὸ σπῆτι ἀφοῦ καί τὸ ραβδί πού εἶχα σημάδι δέν εἶναι.

Ἀρχισαν τότες νὰ γυρεύουν τὸ ραβδί στὸνα σπῆ-

τι καί σ' ἄλλο, ὅσο πού ξημέρωσε κι' ἀναγκαστήνε νὰ φύγουνε στὸ σπῆτι τους. Τὸ πρῶτ' ἔρτε κι' ὁ πατέρας τους. Βρίσκει τὸ σπῆτι ἔνω κάτω, ρωτᾷ τί εἶν' αὐτὰ, καθίζουν οἱ κόρες καί δηγοῦνται στὸ πατέρα τους ὅσα τοὺς συνεθήκανε. Σηκώνεται τότες αὐτὸς καί παγαίνει στὸ μαγαζὶ του. Σάν πέρασε κομάτι, βλέπει καί μπαίνει μέσα ἕνας ἄνθρωπος καλοφορεμένος μέ τίς γούνες καί πάγει καί καθίζει κοντὰ του. Εἶταν αὐτὸς ὁ πρωτοκλεφταρᾶς πού εἶχε πάγει νὰ πατήσῃ τὸ σπῆτι του. Κ' ἐπειδὴς κατὰλαβε τὴν πονηριά τῆς μικρῆς τῆς κόρης τοῦ πρᾶματευτῆ τέκαμε αὐτὰ πού θὰ πῶ, γιὰ νὰ τὴν ἐγκληθῆ. Πηγαίνει λοιπόν, καθίζει κοντὰ του, ἀρχίζει κουβέντες διάφορες, κι' ἀγάλια ἀγάλια κατέθηκε ἐκεῖ πού ἤθελε. Νὰ σοῦ πῶ, λέγει, τώρα πού ἔρτε ἀράδα, ἕνα λόγο; Ἐγὼ ἔμαθα πῶς ἔχεις τρεῖς κόρες, ἀμὰ ἡ πιὸ μικρὴ εἶναι καί ἡ πιὸ ὁμορφῆ. Θέλω λοιπὸ νὰ σοῦ κῶνω αὐτὸν τὸν ρετζᾶ, νὰ μοῦ τὴ δώσεις, κ' ἐγὼ θὰ τὴν κῶνω βασίλισσα.

Ὁ κακότυχος ὁ πρᾶματευτῆς πίστεψε τὰ λόγια του, εἶχε καί πρᾶμα γιὰ ζόδεμα, δέχτηκε. Ἄς εἶναι, λέγει, κελὸ παληκᾶρι μου, κ' ἐγὼ τέτοιο γαμπρὸ σάν κ' ἐσένα ἤθελα. Ὑστερα ἀπὸ λίγες μέρες, γάμος μέγας καί πολὺς στοῦ πρᾶματευτῆ τὸ σπῆτι. Διολιά, λαγοῦττι, χαλακῶς. Τέλειωσε ὁ γάμος, πέρασαν κάμποσες μέρες, λέγει ὁ γαμπρὸς τῆς νύφης, ἄιντε δὲ νὰ πῆμε νὰ δῆς καί τὸ δικό μου τὸ χωρὶ καί τὸ σπῆτι. Συφωνοῦν ἕναν ἀραμπᾶ, μπαίνουνε μέσα, φεύγουν. Εἶταν καί κάψα πολλή. Καλοκαίρι καιρὸς, κι' ὁ γαμπρὸς εἶχε ἕνα μεταξωτὸ μαντίλι στὸ λαιμό του γιὰ τὸν ἴδου. Σὰ φτάσανε στὰ μισὰ, καματίστηκε ὁ γαμπρὸς, βγάζει τὸ μαντίλι ἀπὸ τὸ λαιμό του, γυρίζει ἡ νύφη νὰ δῆ, βλέπει τὸ σημάδι πού εἶχε στὸ λαιμό του, γνώρισε πῶς εἶναι ἐκεῖνος πού πῆγε νὰ τίς πατήσῃ μέ τὴ καλογερικὰ τὰ ρούχα. Τὴν πιάνει ἕνας φόβος, ἀρχίζει τὸ κλαψίμο, γυρίζει αὐτὸς καί τῆς λέγει. Ἐσὺ πού ἔκανες ἐκεῖνες τίς πονηριὰς καί δὲ μ' ἄφησες νὰ πάρω ἀπὸ τὸ σπῆτι σὰς ὅ,τι ἤθελα, στάσου νὰ δῆς τί θὰ σὲ κῶνω ἐγὼ κ' οἱ συντρόφοι μου. Σ' ἕνα ποτήρι μέσα θὰ πιοῦμε τὸ αἷμα σου.

Σάν τ' ἄκουσε αὐτὴ, ἔρχισε καί τὸν παρακαλοῦσε, ἀμὰ ἀδιαφόρετα. Ὁ ἀραμπᾶς διάβαινε μ' ὄλη του τὴν δύναμη. Τὸ βράδυ βράδυ στάθηκε κοντὰ σ' ἕνα πηγάδι. Πηγαίνουν ὄξω, κρεμάζει αὐτὸς μιὰ σκοινίνα σκάλα μέσα στὸ πηγάδι, παίρνει καί τὴ γυναῖκα του, κατεβαίνουνε μέσα, καί τί δέν εἶχε πλιά ἐκεῖ πέρα! Φλουριά, μαργαριτάρια, διαμάντια, στολίδια λογιῶ λογιῶ. Ἀφίνει ἐκεῖ μονάχη τὴ γυναῖκα (αὐτὸ τὸ πηγάδι εἶταν ὁ κρυφώνας πού ἔβαζαν τὰ κλεμμένα τὰ πρᾶγματα μέσα), ἀνεβαίνει πάλι ἀπὸ τὴ σκάλα, βγαίνει ὄξω, τραβᾷ καί παίρνει μαζί του τὴ σκάλα, καί πηγαίνει νὰ φέρῃ καί τοὺς συντρόφους του. Αὐτὴ ὅταν ἔμεινε μονάχη, πιάνει καί στολίζεται καί βάζει ὅσα μπορούσε νὰ σηκώσῃ· ἔπειτα γυρίζει ἀπὸ δῶ, γυρίζει ἀπὸ κει, σὰ νὰ ζητοῦσε μέρος νὰ φύγῃ. Μὰ πού νὰ βρῆ! Ἀγωνίζεται ὥρες κι' ὥρες ἡ κακότυχη. Μέσα τὸ βάθος ἐκεῖνο εἶχε καί μιὰ σπηλιά. Ἐνα λαγοῦμ, δηλαδή μεγάλο. Γυρίζοντας αὐτὴ, πηγαίνει χωρὶς νὰ τὸ ξέρει ἐκεῖ μέσα στὰ θεοσκοτίνα, βλέπει καί φέγγει ἕνα πρᾶμα ἴδια μέ τὸ μάτι τῆς γάτας. Πάγει κοντὰ, πασπατεύει, κατὰλαβε πῶς εἶταν τρύπα καί ἔμπαινε ἀπ' ὄξω τὸ πῶς. Σκαλίζει, σκαλίζει, γίνεται ἴσια με πορτοκάλι ἡ τρύπα. Ξανασκαλίζει μέ τὰ δυνατὰ της, τὴν κάνει ἴσια με καρπούζι· δοκιμάζει, χωρεῖ τὸ κεφάλι της. Τὸ βγάζει λοιπόν, κοιτάζει καλά καλά ὄξω, βλέπει ἕνα γέρο καί βαστᾷ μιὰ σακκοῦλα καί μαζεύει ἀπὸ